

VIII. A titkár a következő új alapítványokat jelenti be :
 Tomcsányi Gyula, m. kir. erdőfogalmazó és Szőcs Károly,
 m. kir. erdész eddigi 100 frtos alapítványaikat ujabban kiál-
 litott kötvények által külön-külön 60 frttal egészítik ki.

IX. Az egyesület rendes tagjaiul a következők vétetnek
 fel : Simon Gyula és Barta Gyula, m. k. erdőgyakornokok,
 ajánlja Girsik János osztálytanácsos; Janauschek Kálmán
 és Galántha Sándor, m. kir. erdőgyakornokok, ajánlja
 Fuchs János m. k. erdőgyakornok; Suha Rezső, városi
 erdőmester, ajánlja a titkár; Lánczy Gyula, m. kir. erdész,
 ajánlja Wagner K. alelnök; Thomesz Gyula, Klema
 Lajos, Péch Dezső, Szilniczky Gyula, m. kir. erdőgya-
 kornokok, ajánlja Fuchs János erdőgyakornok; Schmidt
 Ignác főerdész, ajánlja a titkár; E. Jakab Imre, ajánlja
 Várjon Géza m. k. erdőmester; Gősz Ferencz, uradalmi
 számvivő, ajánlja Farkas Rezső urad. erdész.

X. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Wagner Károly és
 Máday Izidor tagtársak kéretnek fel. — K. m. f.

Hitelesítésül :

Wagner Károly,

első alelnök.

Máday Izidor,

választm. tag.

Tisza Lajos,

elnök.

Bedő Albert,

az egylet titkára.

A tölgy sarjerdők felújításáról.

Irta: Wiky Antal, erdőbecslő.

A tölgy sarjerdők, melyek nagyobbára magán és papi
 birtokot képeznek, több ízben lettek ezen lap hasábjain
 tárgyalva. Okot erre leginkább azoknak hiányos kezeltetése
 és az erdőknek ebből kifolyó hanyatlása szolgáltatott. Behatólag
 volt tárgyalva azon rendszer, mely a pusztulásnak indult

sarjerdők megmentésére alkalmaztatik, és az, az ugynevezett magfákban, melyek holdanként szórványosan a jövő vágásig fenntartatnak, igen helyesen elkárhoztattatott; de annál melegebben lett a köztes használattal való erdősítés ajánlva. Gyakoroltatik is az teljes mértékben, a hol csak a helyrajzi viszonyok megengedik, akár van életerő az anyatuskókban akár nincs; de még ott is, a hol ezen eljárást csak rosz akaratból akarnók az erdőtalajnak kiváló minőségével indokolni.

De máskép nem is lehet, mert a talajtápanyag tőkéjét tévesen nagyobboknak szoktuk tekinteni, mint az tényleg található.

Ezen állítást igazolandó, legyen szabad legelőször is a mezőgazdaság terére lépni, mely igen helyes példát nyújt az elébb mondottak gyarapozatához.

A három, négy vagy tíz éves fordára beosztott szántó-földek minden harmadik, negyedik vagy tizedik évben trágyáztatnak, és ebbe vagy kapás növényeket vagy pedig őszi gabonát vetnek. Elmarad azonban egyszer vagy másszor a trágyázás, a rá következő aratásnak is az eredménye jóval alább száll a rendesnél, de gyakran alig üti meg a felit, kétség kívül azért, mert a feloldott szervesetlen tápanyagok nem oly nagy mennyiségben vannak készletben, mint azokat a növényzet igényli.

Támogatják ezt a mi erdőkerteink is. Mert ha több éven át alkalmazzuk azokat a legjobb minőségű talajon is csemetetenyésztésre a nélkül, hogy azokat trágyáznók, évről-évre szegényebb lesz a talaj és silányabbak a nevelt csemeték.

Ha a növényzet termőhelyiségén marad, és ott elkorhad, a talajtápanyagok semmivel sem kevesbednek, sőt inkább gyarapodnak.

Azért alkalmazza a mezőgazda az ugarolást, zöldtrágyázást és a német szaktársak az erdősítendő tisztásoknak több évi előleges szigorú tilalmazását.

A növényzetnek többszöri eltakarítása után csakhamar fogytán lesz a talajtápanyagok tőkéje és az a talaj minőségéhez mérve vagy elébb vagy utóbb terméketlenséget von maga után.

A mezőgazdaságnál trágya segédelmével állítják ismét helyre az egyensúlyt; az erdészetnél azonban ez elmarad, miután a tapasztalat mutatja, hogy az erdőgazdászathoz a szervesetlen tápanyagok hiánya kövek elmálása útján állittatik ismét helyre, és az máskülönb is nem oly nagy mértékben veszi azokat igénybe, mint a mezőgazdasági növények.

Az előbbeni időkben az erdészek, valamint a mezőgazdák azon téves véleményt táplálták, hogy a gyom és dudva a talajt kimeríti és még abban az esetben is, ha a gyom az ő termőhelyiségén elkorhad; és hogy a világosságot szerető állatok talaja, midőn az, az állabnak ritkulása következtében eldudvásodott, szegényedésnek indul, dogmaszerűleg hirdettetett. Valóban ilyen ritka és gyommal lepett állabokban oly növekvési tünetények mutatkoznak, melyek csakhamar elhíttetnék az emberrel, hogy ezeknek indokai a talaj kimerültségében keresendők, ha mindjárt másban rejlik is annak bibéje.

Tudva lévő dolog, hogy a tiszta tölgyállabok korán ritkulnak, gyenge talajon elébb, mint az erőteljesen. Az állab ritkulásának kezdetével az alomréteg fogyni kezd és annak helyébe mindig növekvő gyomkéreg fészkei be magát, a fák növekvésükben visszamaradnak, és nemsokára azután bekövetkezik a csucs-aszályosság s gyakran a törzs- vagy mellék-hajtások is (Schaftloden).

A nap és levegőnek szabad befolyása alatt a lombréteg fogy és ezen arányban a fák növekvése is csökken, és épen ebből könnyen lehetne a talaj elszegényedésére következtetni. Ezen következtetés azonban nagyon téves, miután itt sem a televény nem tűnik el, sem pedig a szervesetlen tápanyagok nem fogynak meg, előre bocsátva, hogy sem legeltetés, sem

füvelés, sem pedig alomhasználat nem gyakoroltatik; mert szervesetlen tápanyagok nem gőzölhetnek el és a lehulló lombozatból, valamint az évről-évre elkorhadó gyom- és dudvából képződött televény semmivel sem lehet kevesebb az alomból fejlődötténél. Így tehát a fejlődött szénsavfolyam, mely az elmállásnak legfőbb tényezője, sem lehet kisebb az előbbénél, miért is másban kell annak indokait keresnünk, tudniillik: a keringő szervesetlen tápanyagtőke tetemes részének a gyomkéregbe való átmenetében.

És ha ezt közelebbről átvizsgáljuk, kétséget nem fog szenvedni, hogy ez egyedüli és valódi indoka.

Ismeretes, hogy a keringő tápanyagoknak legnagyobb részét az alom-, illetőleg a televényrétegben találjuk felhalmozva, s onnan, korhadás következtében táplálásra alkalmasossá válván, a gyökérzetten át a törzsekbe nyomul és ott egyik része a fának növekvését megállapítandó, kiválik, a másik ellenben a levelekben a földre vissza kerül, hogy körmenetét újból megkezdje. Ha azonban a felhalmozott szervesetlen tápanyagoknak tetemes része a képződött gyom- és dudva-kéregben teszi körmenetét és nem a fákban, igen káros változást fogunk észlelni azoknak növekvésében, mely évről-évre nagyobbodik, mert a lehulló és a dudva közt elkorhadó lombozatnak ásvány tápanyagai a felső televényréteg által letartóztatnak és a gyom sűrű gyökérhálózata által a fák növekvésétől elvonatnak. Ezen esetben tehát az állaboknak visszaesett növekvéséből kitűnik, hogy a gyom- és dudva-kéreg által lefoglalt szervesetlen tápanyagok korhadás útján nem pótoltatnak.

Gátoljuk a gyepek, gyomnak vagy dudvának fejlődését földtörés által, legyen az sertés-, nyáj- vagy kapáltatás által, nem fogunk növekvési apadást észlelni a világosságot szerető állabokban. Ennek egyenes és találó bizonyítéka a futó homoknak ákáczosai, melyek meglepően díszlenek, míg alattok

gyep nem fejlődik, legyen az a jó zárlat vagy az emberi munkálkodás következtében; ha azonban a gyep lábra kap, az állabok is hanyatlásnak indulnak.

Közvetve támogatja ezen nézetet azon tény, hogy fiatal vágásokban és ültetvényekben azon időponttól kezdve, midőn a fanövények az egész nőtért elfedték, a gyepburkot elnyomták és ez által a tápanyag tőkéjét egész terjedelmében saját fejlődésükre biztosították, igen kedvező fordulatot vesz növekvésük.

Épen úgy mint a tölgyeknél általánosságban szóllottunk, téves azon felfogás, hogy a sarjerdő nem lenne képes gyakori letaroltatása folytán a talaj erejét fentartani.

Hogy ha az almot a szél el nem hordja, a televényt és talajt a záporok el nem mossák, mint az letarolás után meredek lejtőkön gyakran megtörténni szokott, és a füvelés, legeltetés, valamint az alomgyűjtés egészen elmarad, a sarjerdőknél sem következhetik be a talajnak elszegényedése.

A sarjerdőnek minden letarolása után, kiváltképen a lassan növekvő fanemeknél, a levegő és napfény szabad befollyása alatt az alomréteg azonnal felbomlik és helyét buja növekvésű pázsit foglalja el, mely a tápanyag tőkéjének nagy részét magáévé teszi és mindaddig veszi igénybe, míg a növekvő sarjak a gyepet tőkéletesen el nem nyomják és az egész tápanyagot önmaguknak meg nem szerzik. Ha azonban a fű mindannyiszor használat alá kerül, mint az a jelen korban igen sűrűn szokott előfordulni, a tápanyag tőkéje is tetemesen kevesbedik. Így azután többé csodálkoznunk nem lehet, hogy ha a talaj rövid fordák és a füvelésnek gyakori használata után gyorsan pusztulásnak indul.

A mezőgazdaságban is mutatkozik egy hasonló eset, melynek ugyanazon ok szolgál alapul, mint a világosságot szerető állabok ritkulásának. A taraczkfü, a mint a mezőgazdák

állítják, nagyon alkalmatlan vendég a homokos talajon, és épen e végett nem kimélnék munkát és költséget, hogy szántóföldjeiket annak meghonosodása előtt megmentsék. A taraczk igen hátrányosan hat a gabonaneműekre, de nem az által, hogy azt beárnyékolná, hanem azért, mert a gabona fejlődéséhez szükséges tápanyagoknak nagy részét elrabolja.

Lehet, hogy a tisztelt olvasóknak egynémelyike azt fogja az elősoroltakra mondani, hogy a gyom és dudva által lefoglalt talajtápanyagok nem okozhatják a megritkult és a világosságot szerető állabok növekvésének hátramaradását; mert a fának hamutartalma sokkal kisebb, mintsem hogy azt minden talaj előállítani ne bírná. De erre azt kell felelnem, hogy a talajban a szervesetlen tápanyagok mennyiségének, melyet jó növekvésű állabok igényelnek, nagyobb mértékben kell készletben lenni, mint a hamumennyiség, melyet a fának elégetése után találunk.

A mi pedig a rendelkezésre álló talajtápanyagok mennyiségét illeti, az idézett három éves fordáju szántóföldekre és a faiskolákra kell a tisztelt olvasót figyelmeztetnem, azon kérdéssel, vajjon a gyepkéregnek képzése az ő egész gyökérszervezetével nem képes-e annyi talajtápanyagot lefoglalni, hogy ennek következtében a növekvésnek hátramaradása észlelhető legyen, miután a három dűlős szántóföldeknél, melyek ásvány-dusabbak a mi erdei talajunknál, már a két aratás után a harmadik aratás részére a trágyázás ismét szükségessé válik?

E sorok írójának az a meggyőződése, hogy a talaj elszegényedése szempontjából elősorolt nézetek igen alkalmasak arra, hogy velünk a füvelés, legeltetés, alomhasználat és a 3—4, de még tán több évi ortalásnak talajpusztító következményeit elismertessék. De ha már a gyom és dudvakéreg — a mi előttünk többé nem titok — annyira képes igénybe

venni a talajtápanyag tőkéjét, hogy annak hátrányos következményei az állab növekvésén azonnal észlelhetők, előre látható, hogy annál határozottabban kell annak bekövetkezni a füvelés, legeltetés és alomhasználatnak sokszoros ismétlése által, miután ezen eljárással a tenyészethez szükségelt tápanyagok mindannyiszor végképen eltávolíttatnak.

Minden letarolás után alkalmazott 3—4 vagy több évi ortolás a legrövidebb utat és módot nyújtja a talaj erejének kimerítésére; mert ha az elmállás azon talajtápanyagot sem képes helyreállítani, mely a gyom és dudva által a forgalomban lévő tápanyagtőkéből elvonatik, annál kevésbé képzelhető az 3 vagy 4 éven át alkalmazott aratás mellett, ha mindjárt a talaj művelése által az elmállás támogattatik is; és épen e végett nagyon feltűnő, hogy az ortolás sok részről s sok esetben a czélszerű, jövedelmező és tartamos gazdálkodás netovábbjának tekintetik, mert elcsábítva az ortolással járó nagyobb jövedelem által, nem tétováznak a jövő generáción büntényeket elkövetni, ha mindjárt a sorvadozó surjánok és pajód-dulta makkvetések, ezen igazolhatlan és kárhozatos gazdaságnak beszüntetését intőleg követelik is.

A tölgy sarjerdőknél csak tatarozás és tán a legritkább esetben, teljes felújítás igényeltetik. A tatarozásnál pedig a kimerült anyatuskók helyébe 3—4 éven át faiskolákban ápolt és gondozott életerős és tömött gyökérszettel felszerelt mély töre nyesett csemeték lennének alkalmazandók; mert csakis ilyenek képesek a megmaradt anyatuskók sarjaival lépést tartani és a szükséges zárlatot a legrövidebb idő alatt ismét helyre állítani. De még ezen ültetési módnak az az előnye is van, hogy ilyen esemeték alkalmazása által biztosítjuk magunkat és erdészeti háztartásunkat azon végzetteljes zavarok előtt, melyek az ortolás tisztelőit nagyon kinos helyzetbe szokták sodorni.

Az ortolók, kik kocsival mérik a holdankénti makkszük-

ségletet, három-három évvel hosszabbítják meg erdei mezőgazdaságukat, vagy pedig vaggón-számra vásárolják a méregdrága makkot — ha kapnak — ha tölgyeseik olyannal nem bővelkednek. Egy közepszerű pagonynak szükségletét pedig egy-két hektoliter makkal fedezni tudjuk, bár hol kellenék azt beszerezniünk és bár mi áron kellenék azt vásárolnunk, mégis sikeresebben fogunk erdősíteni, mint az erdei mezőgazdák.

A gondos erdész bejárja a legközelebbi években letarolandó erdőrészteket, s meg fog győződni arról, hogy az anyatuskóknak hány százalékát kell annak idején kicserélnie és a szerint fogja, makktermés alkalmával, erdőkertjeit makkal és faiskoláit magonczokkal ellátni. Ily készlettel pedig nem szükség néki makktermés hiánya következtében szünetelni, hanem egész nyugott lélekkel és biztató reménynyel eszközölheti évről-évre ültetéseit annál is inkább, miután különböző korosztályu eseményekről jó előre gondoskodott; ez pedig határozottan többet ér a hosszúra nyújtott ortolásnál.

Magyarország törvényhozási és közkormányzati erdőügyi intézkedéseinek történeti áttekintése.

Jakab Elektől.

Midőn néhány hónappal ezelőtt Erdélyt illető ily áttekintésemet e szakközlöny szerkesztőjének közlés végett átadtam, azon nyilatkozattal vette el: „Bárcsak valaki írná meg így dióhéjba szorítva az anyaországét is! Tegye meg ön, kérem“. Nem vagyok illetékes, mert nem ismerem úgy, mint az erdőn tuli kis hazáét“ — mondtam. „Ismerje meg — kérem — önnek nem lesz nehéz. A februári füzetben örömmel adnám s szívesen megköszönném. Azt hiszem, olvasóim érdekében lenne.“ Megigérttem s ime szavamat beváltom.